

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет природничих наук

Кафедра агрохімії і ґрунтознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Польове кормовиробництво

Освітня програма Агрономія

Спеціалізація (за наявності) Агрономія

Спеціальність 201 Агрономія

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від “11” вересня 2019 р.

м. Івано-Франківськ – 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Польове кормовиробництво
Освітня програма	Агрономія
Спеціалізація (за наявності)	Агрономія
Спеціальність	201 Агрономія
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	4 курс/7-8 семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 26 год. Практичні – 26 год. Лабораторні – 8 год. Самостійна робота – 120 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua

2. Опис дисципліни

Польове кормовиробництво включає три основні джерела одержання кормів: кормову площу, зернокормові культури, побічну продукцію рослинництва.

Мета та цілі курсу

Метою навчальної дисципліни «Польове кормовиробництво» є підготовка майбутніх агрономів до практичного застосування сучасних технологій вирощування польових кормових трав та отримання високоякісних кормів для забезпечення годівлі сільськогосподарських тварин і підвищення їх продуктивності. Окрім цього, дисципліна надає ґрунтовні теоретичні знання, необхідні для подальшого опанування базових спеціалізованих курсів, що визначають рівень професійної компетентності майбутніх фахівців.

Курс базується на знаннях про біологічні особливості кормових культур, закономірності їхнього росту та розвитку, а також на вмінні застосовувати технологічні заходи для забезпечення високих і стабільних врожаїв при мінімальних витратах ресурсів.

Кормовиробництво використовує дані таких природничих і професійно-орієнтованих дисциплін, як ботаніка, ґрунтознавство, метеорологія, мікробіологія та фізіологія рослин. Крім того, для цієї галузі важливими є знання спеціальних агрономічних дисциплін, зокрема землеробства, агрохімії, селекції, насінництва, рослинництва, ентомології та фітопатології. Важливою складовою є також взаємозв'язок кормовиробництва з економічними науками.

Завдання навчальної дисципліни полягає у формуванні високого рівня професійної підготовки магістра-агронома зі спеціалізацією в кормовиробництві, що передбачає здобуття таких умінь:

- науково обґрунтовувати системи кормовиробництва з урахуванням ґрунтово-кліматичних умов господарства та регіону;

- проводити аналіз різних систем кормовиробництва у ґрунтово-кліматичних зонах України та за кордоном;
- підбирати біологічні типи рослин, відповідно до умов конкретного господарства;
- використовувати екологічні типи рослин, враховуючи специфіку регіональних факторів;
- оцінювати екологічні та біологічні властивості основних груп кормових рослин, а також їх кормову цінність;
- здійснювати оцінку кормової якості польових культур;
- класифікувати природні кормові угіддя за класами, підкласами та типами;
- біологічно обґрунтовувати вплив сінокошіння на рослинний покрив і складати схеми чергування сінокосів;
- обґрунтовувати змішане використання травостоїв;
- управляти структурою травостою залежно від призначення;
- обґрунтовувати заходи для поверхневого покращення природних кормових угідь;
- теоретично розробляти методи докорінного поліпшення луків;
- науково та господарсько обґрунтовувати методи консервування кормів.

Компетентності:

Загальні компетентності:

- ЗК1.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК3.** Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК4.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК5.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК6.** Навички здійснення безпечної діяльності.
- ЗК7.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК8.** Здатність працювати в команді.
- ЗК9.** Здатність спілкуватися з нефахівцями своєї галузі (з експертами з інших галузей).
- ЗК10.** Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- ЗК11.** Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Фахові компетентності:

- ФК 1.** Готовність до комунікації в усній та письмовій формах на державній мові України, а також іноземній мові в межах вирішення завдань професійної діяльності.
- ФК2.** Здатність використовувати базові знання з основних підрозділів аграрної науки (рослинництво, землеробство, селекція і насінництво сільськогосподарських культур, агрохімія, агрометеорологія, плодівництво, овочівництво, ґрунтознавство, кормовиробництво, механізація в рослинництві, фітопатологія, ентомологія, агрофармакологія та інші).
- ФК3.** Здатність вирощувати, розмножувати сільськогосподарські

культури та здійснювати технологічні операції з первинної переробки і зберігання продукції.

ФК4. Знання та розуміння основних біологічних і агротехнологічних концепцій, правил і теорій, пов'язаних з вирощуванням сільськогосподарських та інших рослин.

ФК5. Уміння застосовувати знання та розуміння фізіологічних процесів сільськогосподарських рослин для розв'язання виробничих технологічних задач.

ФК6. Здатність розуміти сутність сучасних проблем агрономії, науково-технічну політику в межах виробництва екологічно-безпечної продукції рослинництва.

ФК7. Володіння методами оцінки стану агрофітоценозів та прийомами корегування технології виробництва сільськогосподарських культур з урахуванням ґрунтово-кліматичних умов зони.

ФК8. Володіння методами програмування врожаю польових культур з урахуванням різних рівнів агротехнологій.

ФК9. Уміння дати оцінку придатності земель для вирощування сільськогосподарських культур з урахуванням виробництва якісної продукції.

ФК10. Навички оцінювання, інтерпретації й синтезу теоретичної інформації та практичних, виробничих і дослідних даних в галузях сільськогосподарського виробництва.

ФК11. Уміння застосування методів статистичної обробки дослідних даних, пов'язаних з технологічними та селекційними процесами в агрономії.

ФК12. Уміння науково-обґрунтовано використовувати добрива та засоби захисту рослин, з урахуванням їхніх хімічних і фізичних властивостей та впливу на навколишнє середовище.

ФК13. Здатність розв'язувати широке коло проблем та задач в процесі вирощування сільськогосподарських культур, шляхом розуміння їх біологічних особливостей та використання як теоретичних, так і практичних методів.

ФК14. Навички управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у конкретних виробничих умовах.

ФК15. Вміти застосовувати фахові компетентності, щоб претендувати на первинні посади з агрономічних спеціальностей.

Програмні результати навчання:

ПРН3. Володіння українською та іноземною (на вибір – англійською, німецькою, французькою та ін.) мовами, зокрема спеціальною термінологією для проведення літературного пошуку.

ПРН4. Здатність демонструвати знання й розуміння фундаментальних розділів математики, фізики і хімії в обсязі, необхідному для володіння відповідними знаннями в галузі сільськогосподарського виробництва.

ПРН5. Здатність демонструвати знання і розуміння ботаніки, мікробіології, генетики, фізіології рослин та екології в обсязі, необхідному для освоєння загально- та спеціалізовано-професійних дисциплін.

ПРН6. Здатність використовувати статистичні методи опрацювання

даних у сільськогосподарському виробництві.

ПРН7. Здатність володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, а також культивування об'єктів і підтримання стабільності агроценозів із збереженням природного різноманіття.

ПРН8. Здатність демонструвати знання і розуміння дисциплін професійної підготовки (агрометеорології, агрохімії, ґрунтознавства, землеробства, ентомології та фітопатології, меліорації земель, кормовиробництва та луківництва, механізації виробничих процесів, рослинництва, селекції і насінництва, технології зберігання і переробки продукції рослинництва та ін.) в обсязі, необхідному для спеціалізованої професійної роботи у галузі сільськогосподарського виробництва.

ПРН9. Здатність кваліфіковано проектувати й організовувати технології вирощування насінневого та посадкового матеріалу сільськогосподарських культур відповідно до встановлених вимог.

ПРН11. Здатність здійснювати оцінку фактичного стану родючості ґрунтів та прогнозувати зміну цього стану на короткочасну та довготривалу перспективу, розробляти комплекс заходів підвищення родючості ґрунтів та їх охорони.

ПРН19. Здатність розробляти технології та заходи із покращення якості деградованих і рекультивованих земель.

ПРН24. Організовувати результативні і безпечні умови роботи.

ПРН25. Вдосконалювати знання і навички за допомогою довідкової та нормативної літератури, відповідної документації для вирішення виробничих завдань, пов'язаних з професійною діяльністю.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Вступ. Предмет і завдання курсу. Коротка історія польового кормовиробництва.	Актуальність. Розділи. Специфіка та проблеми наукових досліджень.	Тестування за темою, питання
2.	Складові польового кормовиробництва.	Кормова площа. Кормові культури.	Тести, Питання
3.	Зернове господарство як основа розвитку комбікормової промисловості.	Шляхи вирощування обсягів виробництва та ефективності використання зернофуражу в Україні. Особливості технологій вирощування зернофуражних культур. Значення зернових культур у створенні та зміцненні кормової бази господарства. Оптимальні структури посівних площ зернових культур та	Тести, Питання

		комбікормів. Зернофуражні культури: жито, пшениця, овес, кукурудза, сорго і сорго-суданкові гібриди. Поширення, кормова цінність та урожайність зернових кормових культур. Морфологічні і біологічні особливості, інтенсивні технології вирощування. Особливості використання у кормо виробництві ярих зернових культур: кукурудзи, вівса, ячменю, сорго, сорго-суданкових гібридів; озимих: жита, пшениці та тритікале.	
4.	Кормові сівозміни.	Значення кормових сівозмін як спеціалізованих кормових площ. Основні види кормових сівозмін і їх схеми. Агроекономічна і біоенергетична оцінка кормових сівозмін.	Тести, Питання
5.	Використання кар'єрних виробок для виробництва кормів	Загальні положення. Ефективність основних прийомів вирощування кормових і зернокормових культур. Видовий склад кормових рослин і ефективність удобрення при біологічній рекультивації кар'єрних виробок. Особливості технології вирощування деяких кормових і зернофуражних культур	Тести, Питання
6.	Польове травосіяння	Багаторічні трави польового травосіяння. Однорічні трави	Тести, Питання
7.	Однорічні кормові культури різних родин у кормовому конвеєрі	Хрестоцвіті (капустяні) рослини. Соняшник, щиріця, мальва.	Тести, Питання
8.	Сорго та інші однорічні культури на силос	Технологія вирощування.	Тести, Питання
9.	Нетрадиційні багаторічні силосні культури	Коротка характеристика основних видів малопоширених силосних культур. Технологія вирощування.	Тести, Питання
10.	Змішані і сумісні посіви однорічних кормових культур	Однорічні кормові культури	Тести, Питання

11.	Коренеплоди, бульбоплоди і баштанні	Кормові коренеплоди, бульбоплоди, кормові баштанні.	Тести, Питання
12.	Зернові кормові культури	Значення, морфологічні особливості і еколого-біологічні властивості	Тести, Питання

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Практичні та лабораторні заняття	30
Самостійна робота	10
Індивідуальне завдання	10
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
Лекції																			-
Практичні та лабораторні заняття		4		4		4		4		4		5			5				30
Самостійна робота														10					10
Індивідуальні завдання																10			10
Екзамен																		50	50
Всього за тиждень	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	8	1	10	1	4	50	100	

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D		
50 – 59	E	задовільно	не зараховано з можливістю
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного	

		складання	повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Кабінет 420, 20 м ²	Мультимедійний проектор, 1 шт. Мультимедійний екран, 1 шт. Графопроєктор, 1 шт.

Література:

Основна

- 1.Єрмакова П.М., Івановська Р.Т., Шевніков М.Я. Кормовиробництво: Навчальний посібник. К., 2008. 396 с.
- 2.Зінченко О.І., Демидась Г.І., Січкара А.О. Кормовиробництво. Навчальне видання. 3-є вид., доп. і перероб. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. 516 с.
3. Антипова Л.К. Кормовиробництво. Конспект лекцій. для студентів IV курсу факультету агротехнологій. Миколаїв, МНАУ, 2014. 115 с.
- 4.Макаренко П.М., Демидась Г.І. Рослинництво з основами кормовиробництва. В. ТОВ «Нілан-ЛТД», 2013. 650 с.
5. Бабич А.О. Методика проведення дослідів по кормо виробництву / А.О.Бабич. Вінниця, 1994. 87 с.
- 6.Влох В.Г., Кириченко Н.Я., Когут П.М. Луківництво. К.: Урожай, 2003. 390 с.
- 7.Зінченко О.І. Кормовиробництво. К.: Вища школа, 1994.440 с.
- 8.Слюсар І.Т., Вергунов В.А., Гаврилюк М.М. Луківництво з основами насінництва. К.: Аграрна наука, 2001. 195 с.
9. Кияк Г.С. Луківництво. Київ: Вища школа, 1986.

Допоміжна

1. Бабич А.О. Кормові і білкові ресурси світу. Київ, 1995.
2. Бабич А.О. Створення кормових угідь на силових землях. Київ: Урожай, 1994.
3. Боговін А.В., Слюсар І.Т., Царенко М.К. Трав'янисті біогеоценози, їхнє поліпшення та раціональне використання. Аграрна наука, 2005.
4. Морозюк С. С., Тротопова В. В. Трав'янисті рослини України: Навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2007. 216 с.
- 5.Кургак В.Г.,Сукайло М.В., Карбівська У.М.Технологія створення сіяних різностиглих лучних травостоїв для молочного поголів'я худоби (паспорт технології).ННЦ «Інститут землеробства НААН». Чабани-2019.

10с.

6. Кургак В.Г., Панасюк С.С., Карбівська У.М. Технологія створення пасовищного конвеєра для м'ясного поголів'я худоби на основі поєднання різностиглих травостоїв та резервних загонів з багаторічних трав (паспорт технології). ННЦ «Інститут землеробства НААН». Чабани-2019. 10с.

7. Кургак В.Г., Панасюк С.С., Карбівська У.М., Гавриш Я.В. Рекомендації щодо особливостей технологій отримання органічної кормової продукції на сіножатях і пасовищах. ННЦ «Інститут землеробства НААН». Чабани-2019. 24с.

8. Кургак В.Г., Панасюк С.С., Пташнік М.М., Сукайло М.В., Карбівська У.М., Гавриш Я.В. Використання лукопасовищних угідь у системі конвеєрного виробництва кормів для м'ясо-молочного скотарства (практичні рекомендації з ілюстраціями). ННЦ «Інститут землеробства НААН». Чабани-2019. 24с.

9. Karbivska U. M., Butenko A. O., Masyk I. M., Kozhushko N. S., Dubovyk V. I., Kriuchko L. V., Onopriienko V. P., Onopriienko I. M, Khomenko L. M. Influence of Agrotechnical Measures on the Quality of Feed of Legume-Grass Mixtures. *Ukrainian Journal of Ecology*, 9(4), 2019. 547–551. DOI: 10.15421 / 2019_788.

7. Контактна інформація

Кафедра лісового і аграрного менеджменту	Факультет природничих наук вул. Галицька 201, каб. 206, 107 тел. (0342) 59-61-66 (0342) 59-61-72 сайт: https://kl.pnu.edu.ua E-mail: klam@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Карбівська Уляна Миронівна
Контактна інформація викладача	uliana.karbivska@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності, Положення про запобігання плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання
--------------------------	---

	<p>навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; отримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в дистанційній онлайн режимі за погодженням із деканом факультету)</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку відповідно до зазначених критеріїв оцінювання у ЕНК. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).</p>
Додаткові бали	<p>Позитивно оцінюється відповідальність, старанність, креативність, фундаментальність.</p>

Викладач

У. Карбівська